ותמני סרי דקנים הא עשרין ותרתין, וכפתורין נמי אחד עשר [א] כפתורין: תרי דידה, וששה דקנים, וכפתר וכפתר וכפתר הא חד סר. אלא פרחים תשעה, מנלן? פרחים - תרי דידה וששה דקנים תמניא הוו! אמר רב שלמן: כתיב עד ירכה עד פרחה מקשה היא. אמר רב: גובהה של מנורה תשעה טפחים. איתיביה רב שימי בר חייא לרב: אבן היתה לפני ב] מנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות! א"ל: שימי, את כי קאמינא משפת קנים ולמעלה. כתיב והפרח והנרות והמלקחים זהב הוא מכלות זהב. מאי מכלות זהב? אמר רב אמי: שכילתו לכל זהב סגור של שלמה. דא"ר יהודה אמר רב: עשר מנורות עשה שלמה, וכל אחת ואחת הביא לה אלף ככר זהב, והכניסוהו אלף פעמים לכור והעמידוהו על ככר. איני? והכתיב ג] וכל כלי משקה המלך שלמה זהב וכל כלי בית יער הלבנון זהב סגור אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה! זהב סגור קא אמרינן. אטו כולי האי חסר? והתניא ר' יוסי בר' יהודה אומר: מעשה והיתה [מנורת] בית המקדש יתירה על של משה בדינר זהב ד] קורדיקיני, והכניסוה פ' פעמים לכור והעמידוה על ככר! כיון דקאי קאי. א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן: מאי דכתיב על המנורה הטהורה? שירדו מעשיה ממקום טהרה. אלא מעתה על השלחן הטהור, שירדו מעשיו ממקום טהור? אלא טהור מכלל שהוא טמא, הכא נמי טהורה מכלל שהיא טמאה. בשלמא התם כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש: מאי דכתיב על השלחן הטהור, מכלל שהוא טמא, כלי עץ העשוי לנחת הוא, וכל כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה! אלא מלמד שמגביהין אותו ה] לעולי רגלים ומראים להם לחם הפנים, ואומר להם: ראו חיבתכם לפני המקום. מאי חיבתכם? כדריב"ל, דאר"י בן לוי: נס גדול נעשה בלחם הפנים, סילוקו כסידורו, שנאמר לשום לחם חם ביום הלקחו. אלא הכא טהורה מכלל שהיא טמאה, פשיטא, כלי מתכות נינהו וכלי מתכות ו] מקבלין טומאה! אלא שירדו מעשיה ממקום טהרה. תניא, רבי יוסי ברבי יהודה אומר: ארון של אש ושלחן של אש ומנורה של אש ירדו מן השמים, וראה משה ועשה כמותם, שנאמר וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר. אלא מעתה והקמת את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר הכי נמי? הכא כתיב כמשפטו, התם כתיב כתבניתם. א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: גבריאל חגור כמין פסיקיא היה, והראה לו למשה מעשה מנורה, דכתיב וזה מעשה המנורה. תנא דבי רבי ישמעאל: שלשה דברים היו קשין לו למשה עד שהראה לו הקב"ה באצבעו, ואלו הן: מנורה וראש חדש ושרצים. מנורה, דכתיב וזה מעשה המנורה. ראש חדש, דכתיב החדש הזה לכם ראש חדשים. שרצים, דכתיב וזה לכם הטמא. ויש אומרים: אף הלכות שחיטה, שנאמר וזה אשר תעשה על המזבח:

מתני' שתי פרשיות שבמזוזה מעכבות זו את זו, ואפילו כתב אחד מעכבן:

גמ' פשיטא! אמר רב יהודה אמר רב: לא נצרכה אלא לקוצה של יוד. והא נמי פשיטא! אלא לכדרב יהודה, דאמר רב יהודה אמר רב: כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה. אמר ז] אשיאן בר נדבך משמיה דרב יהודה: ניקב תוכו של ה"י כשר, ירכו פסול. א"ר זירא: לדידי מפרשא לי מיניה דרב הונא, ורבי יעקב אמר: לדידי מפרשא לי מיניה דרב יהודה: ניקב תוכו של ה"י כשר, ירכו: אם נשתייר בו כשיעור ח] אות קטנה כשר, ואם לאו פסול. אגרא חמוה דר' אבא

איפסיקא

רש"י

שמני פרי דקנים. דכתיב שלשה גביעים משוקדים בקנה האחד כפתורים. ומנורה גופה פרי: ושיש דקנים. דיש בכל קנה וקנה כפתור ט] כדכתיב שלשה גביעים משוקדים בקנה האחד כפתור ופרח, הרי ח' וכפתור תחת שני קנים וכן לשנים האחרונים י] כדאמרן לעיל ושני קנים יוצאין ממנה הא חד סר: [ושמה תורה אור דקנים]. בכל קנה כפתור ופרח כדכתיב בקנה האחד כפתור ופרח: עד פרחה. ריבה לך הכתוב חד פרח: אבן גדולה כו'. ואם אינה גדולה אלא ג' טפחים למה לי אבן שתים הכהן: יב] שימי שם. אתה הוא המקשה לי בתמיה: משפת קנים ולמעלה. הויא ט' ומן הארץ ועד לקנים ט' כדמפרש לעיל: סוף מיכלות וכו'. יג] ופסוק הוא: זהב סגור. שבשעה שמוכרין אותו נסגרות כל החנויות שמוכרין יד] את הזהב (יומא מד:). ובספרי אין כספריקם. אלמא טפי הוה ואם תאמר טו] (כליא): ומי חסר כולי האי. דקאמרת אלף טז] הככר הכניסו אלף פעמים לכור עד שיעמוד על ככר אלמא בכל פעם חסר ככר: יז] קורדיקיני. שם מטבע: כיון דקאי. שנצרף יפה בימי שלמה קאי לעולם לא חסר עכשיו אלא דינר: ממקום טהרה. מן השמים הראהו למשה יח] נגד המנורה: מכלל שהוא טמא. כלומר מקבל טומאה: בשלמא התם. גבי שולחן איצטריך לאשמועינן דמקבל טומאה משום פירכא דריש לקיש: לנחת. שאינו מטלטל כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה דכתיב גבי שרצים מכל כלי עץ או בגד או עור או שק (ויקרא יא) מה שק מיטלטל מלא וריקם יט] שמגביהין אותו. הלכך מיטלטל מלא וריקם הוא: חום ביום סלוקו. משמע כשמסלקים היה חום: כתבניתם. ארון ושולחן ומנורה כתיב וכתיב אשר אתה מראה בהר אלמא הראוהו: הכי נמי. דמשכן של אש ירד מן השמים בתמיה: הכא כתיב כמשפטו. משמע הלכותיו נאמרו לו: התם כתיב כתבניתם. משמע דהראוהו כן (כמותם): חגור כמין פסיקיא. אזור כא] (אבנט) שאומנים גדולים לעשות מלאכה נאה חוגרין עצמן שלא יהו עכבין בבגדיהם: ראש חדש. בשעת מולד לבנה אינה נראית כי אם מעט ואינה ניכרת כדאמרינן בראש השנה (דף כ.) "כזה ראה וקדש": שרצים. לא היה מכיר איזה טמא ואיזה טהור: הלכות שחיטה. לא היה מבין מהיכן היא מוגרמת: זה אשר תעשה על המזבח. (א)(עשייה) ושחיטה, זביחה [היא] וכתיב "זה" אלמא הראהו באצבע: פשיטא. דהא אות אחת מעכבתן דכתיב וכתבתם כתיבה תמה (שבת קג:): קוצו של יוד. רגל ימיני של יוד: הא נמי פשיטא. כב] הא לא נעשית האות: שאין גויל מוקף לה. שמודבקת באות אחרת והיינו דקתני כתב אחד מעכבן כלומר הלכות מעשה אות אחת מעכבו במזוזה ותפילין: תוכו של ה'. רגל שבפנים: ירכו. רגל הימנית. ל"א תוכו הגויל והחלק שבתוכו, ובתפילין קיימי:

תוספות

אבן היתה לפני המנורה. משנה היא במסכת תמיד (פ"ג מ"ט). מ"ר:

סילוקו כסידורו. ולמ"ד לחן כג] תנור מקדש (לקמן דף צה:) לא היה חם בשעת סידורו אלא כלומר רק. מ"ר:

הבא כתיב כמשפטו והתם כתיב כתבניתם. ואם תאמר גבי משכן נמי כתיב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וי"ל דהכא לא כתיב בהר והתם כתיב בהר דמשמע שמן השמים ירדו למשה על ההר. מ"ר:

שלשה דברים היו קשין לו למשה ס'. ואם תאמר וליחשוב נמי החיה דאיכא טריפות (חולין דף מב.) דאמר וזאת החיה אשר תאכלו מלמד שתפס הקב"ה כל מין ומין והראהו לו למשה ואמר לו זאת אכול וזאת לא תאכל ויש לומר דלא חשיב אלא הך דכתיב זה ויש לתמוה דלא חשיב מחצית השקל דכתיב זה יתנו ואמרינן (שקלים דף ג ומ"ר) כמין מטבע של אש הראהו למשה ויש לומר דלא שייך התם נתקשה אלא משום דלא הוה ידע כד] בשום ענין אם לא היה מראהו. מ"ר:

קוצו של יו"ד. פירש בקונטרס רגל ימיני וקשה דהא פשיטא דאין זה אות כה] ומפרש ר"ת דהאי ראשו כפוף כדאמרינן בסמוך מפני מה כפוף ראשו ואם תאמר דאמרינן בהגדת חלק (סנהדרין דף נב:) ונכתב יכתבנו דהיינו יו"ד שאם המלך עקר אבן בקיר ועושה רושם עושה יו"ד ויש לומר דכפין יו"ד קאמר ולא יו"ד ממש: זל

עין משפט נר מצוה

קב א מיי' פ"ג מהלכות בית הבחירה הל' יב:

[ועיין תוספות מנחות וכ"ב סוס' כמעיגות כה:]

קג ב מיי' פ"ג מהלכות כלים הלכה א:

קד ג מיי' פ"א מהלכות תפילין ומזוזה הל' כ סמג עשין כב טוש"ע יו"ד סי' רעד סעיף ו ואו"ח סי' לב סעיף ד בהג"ה:

קה ד מיי' פ"א מהלכות תפילין ומזוזה הלכה יט סמג עשין כב טוש"ע יו"ד סי' רעד סעיף ד:

[ועי' תוספות חולין מב ד"ה זאת]

כמנורה כמין נ"ק

קו ה מיי' שם הלכה כ סמג שם טוש"ע או"ח סימן לב סעיף טו:

[עי' תוספות שבועות שלמה מו]

מסורת הש"ס

דמנורה גופה פרי ושיתא דקנים ויש בכל קנה וקנה כפתור ופרח כדכתיב כנ"ל וכו"ל נ"ק

תמיד ל.

[לקמן ק. ע"ש פירש"י נדה כו. וע"ש פירש"י בכורות מב: ע"ש פירש"י]

מכלות נ"ק

ככר נ"ק

כדאמרן לקמן מנורה והנה כנגדו נ"ק

[גירסא דמנחן תחת וכן נה ומי חסר פירש"י בתחלה יא. ד"ה תמכי גנים וכו']

[לקמן צו:]

גם זה שם חגיגה כו:

גם זה שם [יומא כא.]

שיטה מקובצת

א] עשר כפתוריה:

ב] לפני המנורה:

ג] מתיבת וכל עד תיבת זהב סגור נמחק:

ד] זהב קורדיקני:

ה] שמגביהין אותו והראין עליה לחם לחם הפנים:

ו] וכלי מתכות. קבולי מקבלי טומאה:

ז] פסולה אמר רב אשיאן:

ח] כשיעור. פי' למעלה אצל הגג אבל בירכה אינו כלום. תר"ח:

ט] כפתור דכתיב:

י] האחרים כדאמרינן:

יא] תיבת גדולה נמחק:

יב] שימי את היא לפי שהיה תביב מריה זה הקושיא היה תיל לומר כן ר"א לפי שרב עניו היה ולא היה מתחבל חוץ לד' אמות ולא היה רואה היה תיל לומר לו כן ולא נהירא דמאי לשימי יותר מכל שאר תלמידיו:

יג] והוא מכלות זהב. פסוק הוא בדברי הימים:

יד] שמוכרין שם הזהב הסגור:

טו] אמות בילאר:

טז] ככר ואות ה' נמחק:

יז] קורדיקני:

יח] לפני משה מנורה תעשה כנגד זו:

יט] וריקם אף כל מטלטל מלא וריקם אבל בכלי מתכות לא כתיב שק לעיכובא אף בשוחין מקבלין טומאה תמיד:

כ] והראהו הוסמם תמיד:

כא] אזור כרוך אומנים:

כב] פשיטא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וזה אשר וכו' ושחיטה עשייה איתקש וכתב:

כד] לקמן תנור מקדש הוי. פי' למ"ד אין תנור מקדש לא היה הלחם שבת והיה נאפה מע"ש אבל למ"ד תנור מקדש היה אופהו שבת דאילו מע"ש היה נפסל בלינה כיון דהתנור מקדש. תר"ח: כה] ירע ס"א אינה מטבע יביאו הלחם לא נתקשה רק באו דדבר מתום יעבר על שני המנעל: כו] דאין זה אות עיין בהרא"ש בהל' ס"ת. ומפרש ר"ת אותו שלצד שמאל דהוא אותו דאמרינן בסמוך מפני מה ראשו כפוף. תר"ח: אום

נושא

יציאת המנורות

נושא

נסיונות

דקתני "אפילו אחד מעכבן"

נושא/מקבה

קושיות

תשובות

תירוץ/הכא

ב' מצוות

הערה: ** במקרא כתוב בתבניתם